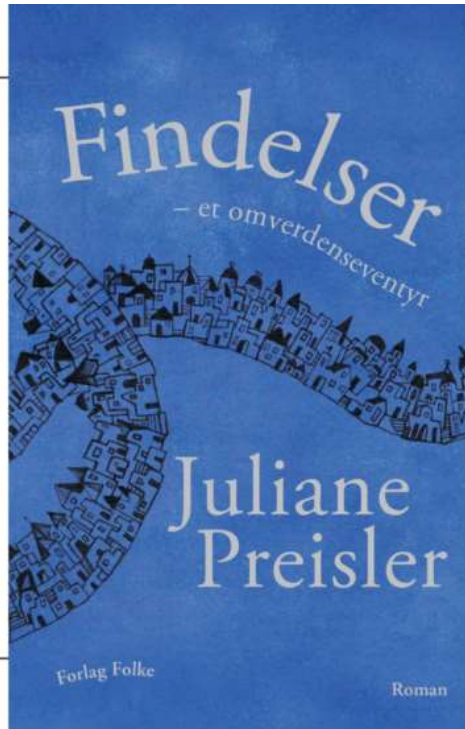

Hvis vi tør tale med hinanden

af Simone Bertelsen | nov 24, 2023 | Anmeldelser, Prosa | 0 Kommentarer

Hvem er man, hvis ingen kender én? Hvordan begriber man verden, hvis man ingen har at dele den med? Den slags store, eksistentielle spørgsmål forsøger Juliane Preisler at besvare i sin finurlige, sjove, til tider skøre, men mest af alt kloge roman.

Juliane Preislers roman, *Findelser – et omverdenseventyr*, er ikke så ligetil at indkapsle. Den for læseren navn- og kønsløse fortæller fører en monolog bygget op i små afsnit med overskrifter om alt, hvad vedkommende observerer lige fra "Fugle, himmellegemer og klapvognsbørn" til "Forvandlinger, hårfarver og bryllupper." Brud af egentlig kontakt til andre mennesker er der meget få af. Den virkelighed, læseren præsenteres for, er altså hovedsageligt fortællerens, men jeg tør godt hævde, at den er krydret med en god portion fantasi og forestillinger om, hvilke liv medmenneskene mon fører. Fantasi må der til, når man lever alene i en verden, der er i rivende udvikling, og som kan være svær at begribe. Fortælleren er begyndelsesvist stærkt optaget af alt det, der er "på vej ud" som efterlader sig tomrum og huller i alle tænkelige former. Cigaretformede huller, postbudsformede huller, huller efter dyr og mennesker, der pludselig ikke er der mere. Med tanke herpå slog det mig allerede efter et par siders læsning, at romanen måske mere passende burde have heddet *Forsvindelser*. "Det kan være nærmest beroligende, hvis noget bare bliver ved med at være der, det vil sige kommer igen og igen på en regelmæssig måde", siger fortælleren, der higer efter et fast holdepunkt i en foranderlig verden.

Det kan være svært at følge med og begribe en sådan verden, selvom fortælleren øjensynligt bruger alle sine vågne timer på at forsøge netop dette – at begribe. I grunden foretager fortælleren sig ikke ret meget, hvad der på den ene side gør romanen til en påfaldende begivenhedsløs en slagsen. Og så alligevel ikke, for fortællerens livlige fantasi og tørre humor

tager os vidt omkring, om end dette ikke skal forstås rent stedsligt. *Findelser* er et omverdenseventyr i den forstand, at romanen forbliver i det nære, den umiddelbare omverden, og giver et væld af eventyrlige bud på, hvordan vi mennesker forholder os til alt det, vi kan møde, hvis blot vi træder ud ad hoveddøren.

En nærhed i fantasien

Romanen kunne også have heddet *Opfindelser*, fordi den er en udstilling af, hvor svært livet kan være at begribe, hvis ikke man har nogen at dele det med. Nærhed til omgivelserne må opfindes, når man lever uden en ven. At fortælleren er alene, synes langt hen ad vejen at være selvvalgt. Andre må endelig ikke komme for tæt på. Fortælleren bliver nærmest forskrækket, når naboer skulle finde på at sige mere end hej og farvel, og bliver dermed en meget rammende karikatur på nok så mange danskere – jeg selv inklusiv. Det resulterer i mange komiske sammenstød på opgangstrappen. "Jeg bor selv i en by med vand. Ikke lige ved, men tæt nok på til, at jeg kan bevæge mig hen til et sted, hvor jeg kan hoppe i. Det er der desværre også andre, der gør, så jeg må dele vandet og badebroen med utallige skingre smånymfer og kantede ungersvende og meget fyldige herrer og damer af ældre årgange", lyder det, og eksemplificerer det i bund og grund karikerede og fordomsfulde blik, fortælleren har på sin omverden.

Netop fordi fortælleren lever på afstand af verden, søges en anden form for nærhed gennem opfindelser eller forestillinger om den. Fortælleren livlige fantasi afslører en nysgerrighed for omverdenen. Fantasien begrænses ikke til forestillinger om mennesker, selvom opfindelserne af alle tænkelige scenarier hos de omkringboende familier er utallige. Nej, fortælleren fantasierer også om, hvordan dyr og sågar gulve og vægge mon forholder sig til deres væren i verden. Fortælleren nærer altså i virkeligheden ingen modvillighed mod sine omgivelser og heller ingen egentlig ulyst til udvekslinger mennesker imellem, hvad der måske bekræftes af det faktum, at bogen er én lang henvendelse til et andet menneske – nemlig læseren. Og netop heri ligger måske det fine og helt rigtige i titlen. Fortælleren rykker sig undervejs og forsøger at *finde* kontakten til andre, og gennem kontakten til andre kan man nærme sig at finde en mening med det hele i en verden, der til tider kan synes meningsløs. Det handler om at være nysgerrig på omverdenen og hvordan sproget kan begribe den. Derfor er titlen så fin; et ord, der har været ude, men nu findes igen. Og da fortællingen lakker mod enden, er det da heller ikke alt det, der forsvinder, der er fokus, men derimod det, man kan finde eller genfinde, hvis blot man løfter blikket og ser hinanden. For hvem er man overhovedet, hvis ingen kender én?

Der, hvor alt kan ske

Findelser er en roman til tiden, fordi vi lever i en tid, der er svær at begribe, men det er også en roman til alle tider, for hvor tit er livet egentlig sådan lige til, og hvor tit er verden sådan lige til at forstå? Det går aldrig af mode at beskæftige sig med, hvad mennesker kan være for hinanden. Der opstår et bånd mellem læseren og fortælleren, der langsomt tør nærme sig. Det kulminerer i en overordentlig fin romanafslutning. Man kan forestille sig verden på forskellige måder, det demonstrerer fortælleren flittigt, men mod enden er det idéen om den gode verden, der sejrer. Det kan den i litteraturen, hvor alt kan ske – ligesom det kan i den gode verden, som fortælleren forestiller sig: "I den gode fremtid kan alt ske. Det er et eventyr, men det er lige så virkeligt som virkeligheden, og folk, der måske slet ikke taler samme sprog, kan hvile i hinandens øjne eller finde den mindste lille bevægelse med en hånd, som gør, at de alligevel forstår hinanden."

Fortælleren fascineret af fantasi og eventyr skaber en virkelig fin demonstration af, hvad fortællekunsten og litteraturen kan. Hvordan den kan skabe bånd mellem mennesker, hvor forskellige vi end måtte være. I romanens sidste sætning slipper fortælleren fordommene og forbeholdene og tør byde læseren velkommen ind i litteraturens forunderlige verden, hvor der er plads til enhver: små hunde og store rotter, "overdimensionerede kontormennesker", "Iarmende håndværkere", "fraskilte og nygifte og en og anden standerlampe, der følger med ude fra sidelinjen"... "Og så dig. Ja, lige netop dig. Velkommen."

Den afsluttende læserhenvendelse er en fin demonstration af fortællerens udvikling og en kulmination på det bånd, der opstår mellem fortæller og læser. Da det sidste punktum er sat, er jeg på den ene side ikke blevet ret meget klogere på fortællerens profession, køn, alder og historie. Alligevel er jeg blevet inviteret helt ind i fortællerens hoved, i vedkommendes tanker, frygt, håb, drømme – alt det almenmenneskelige. Lige netop dén følelse af samhørighed kan god litteratur skabe, og det gør *Findelser* på meget fin vis.

Info

Juliane Preisler: *Findelser – et omverdenseventyr*

Forlag Folke

2023

246 sider

Læs mere på forlagets hjemmeside her

Facebook

Twitter

Mail

Kategorier

Anmeldelser (29)

Artikler (39)

artikler (1)

Biografi (6)

Faglitteratur (9)

Fotobog (2)

Grafisk novelle (7)

Ikke kategoriseret (1)

Interview (11)

Litterær begivenhed (1)

Lyrik (121)

Mixed media (40)

Modsporsliv (1)

Novellesamling (7)

Prosa (223)